

OPLEIDING AQUATISCHE ECOLOGIE 2023/2024

Versie 0.4: 10-08-2023

VORM

LOCATIE

Aristo meeting center Utrecht Lunetten, Brennerbaan 150, 3524 BN Utrecht, (030) 28 99 400
De lunch is inbegrepen bij alle fysieke lesdagen.

COÖRDINATOR MEDEWERKER

Annemiek Hendriks (030) 60 69 405, Annemiek.Hendriks@wateropleidingen.nl
Claudia van den Bogaard, 030-6069410, claudia.vandenbogaard@wateropleidingen.nl

Belangrijk!

Dit document betreft een 'concept' lesrooster, aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.
De actuele planning zal beschikbaar zijn in jouw persoonlijke portal bij start van de opleiding/ cursus.

MODULE 1: OPBOUW EN ANALYSE WATERSYSTEEM

	Dagdeel 1 en 2 woensdag 6 september 2023 Aristo	
9.00 – 12.00	Introductie van de opleiding <ul style="list-style-type: none"> Uitleg opzet, DWO, examens Uitleg inbreng casussen Introductie Aquatisch Ecosysteem <ul style="list-style-type: none"> Opbouw watersysteem Relatie chemie-biologie Ecologische Sleutelfactoren Wetgeving, beleid, KRW-methodiek Typologieën (chloride, brak, ondiep, ...)	Annemiek Hendriks (Wateropleidingen) Mario Maessen (Vitens)
13.00 – 16.00	Watersysteem in onbalans <ul style="list-style-type: none"> Watersysteem als onderdeel van hydrologische kringloop Waterbalans van Nederland Neerslag-afvoer proces Relatie grond- en oppervlaktewater Reken practicum waterbalans	Mario Maessen
	Dagdeel 3 en 4 woensdag 20 september 2023 Aristo	
9.00 – 12.00	Aquatisch Watersysteem <ul style="list-style-type: none"> Opbouw systeem, typen systemen Voedselweb en -keten Soorten organismen Nutriënten, chloride en zuurstof Stof- en energiestromen in verschillende watersystemen Reken practicum nutriëntenbalans	Mario Maessen
13.00 – 16.00	Excursie Locatie: Amsterdam Rijnkanaal Schalkwijk	Mario Maessen

LESROOSTER

 Dagdeel 5 en 6 woensdag 11 oktober 2023 Aristo		
9.00 – 12.00	Begrijp je watersysteem <ul style="list-style-type: none"> • Monitoringscyclus • Datagebruik en beheer • Toestandsanalyse	Mario Maessen
13.00 – 16.00	Begrijp je watersysteem <ul style="list-style-type: none"> • Ecologische modellen • Ecologische beoordeling • Rekenpracticum nutriëntenbalans	Mario Maessen
<i>Herfstvakantie: 14 oktober t/m 29 oktober 2023</i>		
 Dagdeel 7 en 8 woensdag 22 november 2023 Aristo		
9.00 – 12.00	Fysisch-chemische factoren <ul style="list-style-type: none"> • Nutriënten, chloride en zuurstof • Stof- en energiestromen in verschillende watersystemen • Rekenpracticum nutriëntenbalans	Mario Maessen
13.00 – 16.00	Data-analyse fysisch-chemisch <ul style="list-style-type: none"> • Doelen en methode • Verificatie en kalibratie gegevens • Toepassing op eigen nutriëntenbalans	Mario Maessen
 Dagdeel 9 en 10 woensdag 29 november 2023 Aristo		
9.00 – 12.00	Biologische factoren <ul style="list-style-type: none"> • Populatiodynamica • Ruimtelijke en temporele verdeling • Successie • Ecologische modellen	Mario Maessen
12.00 – 16.00	Biologische factoren <ul style="list-style-type: none"> • Wetgeving en beleid; KRW • Natuurdoelen, ambities, referenties • Relatie organismen en kwaliteit • Bioindicatoren • Rekenen aan oorzaak-effect relaties	Mario Maessen

LESROOSTER

 Dagdeel 11 en 12 woensdag 6 december 2023 Aristo		
9.00 – 12.00	Integrale benadering <ul style="list-style-type: none"> • Externe en interne eutrofiering • Alkanisering/waterverharding • Relaties fysisch-chemisch-biologisch • Oorzaak-effect relaties beredeneren	Mario Maessen
13.00 – 16.00	Integrale benadering <ul style="list-style-type: none"> • Analyse data • Oorzaak-effect relaties beredeneren Oefententamen	Mario Maessen
 20 december 2023 digitaal examen / Aristo		
9.00 – 11.30	Examen module 1	
 6 maart 2024 digitaal herexamen / Aristo		
9.00 – 11.30	Herexamen module 1	

MODULE 2: BEOORDELING WATERSYSTEEM EN MAATREGELEN

 Dagdeel 13 en 14 woensdag 10 januari 2024 Aristo		
9.00 – 12.00	Stromende wateren: beken en rivieren <ul style="list-style-type: none"> • Analyse gebied (casus) • Analyse knelpunten en kansen • Hydromorfologie en fysisch-chemische kenmerken • Hydrologisch regime (waterstroming, kwel)	Bart Reeze (Water & Ecologie)
13.00 – 16.00	Stromende wateren: beken en rivieren <ul style="list-style-type: none"> • Soortengroepen en indicatiewaarden • Rol van stoffen aan de hand van het 5-S-model • Riviercontinuïteit VHR-soorten • Ecologische beoordeling, analyse • Oplossingen en maatregelen	Bart Reeze

LESROOSTER

	Dagdeel 15 en 16 24 januari 2024 Aristo	
9.00 – 12.00	Ondiepe zoete meren <ul style="list-style-type: none"> Analyse gebied (casus) Analyses knelpunten en kansen Morfologie (waterdiepte, kwantiteit, structuur en substraat bodem en oever, wind en golfslag) Fysisch-chemische kenmerken Hydrologisch regime (verblijftijd)	Jeroen Mandemakers (Witteveen+Bos)
13.00 – 16.00	Ondiepe zoete meren <ul style="list-style-type: none"> Soortengroepen en indicatiewaarden Alternatieve stabiele toestanden VHR-soorten Ecologische beoordeling, analyse Van helder naar troebel water en weer terug Oplossingen en maatregelen	Jeroen Mandemakers

	Dagdeel 17 en 18 woensdag 7 februari 2024 Aristo	
9.00 – 12.00	Sloten, stadswateren en kanalen <ul style="list-style-type: none"> Analyse gebied (casus) Analyses knelpunten en kansen Hydromorfologie en hydrologisch regime	Mario Maessen
13.00 – 16.00	Sloten, stadswateren en kanalen <ul style="list-style-type: none"> Soortengroepen en indicatiewaarden Alternatieve stabiele toestanden Ecologische beoordeling, analyse Oplossingen en maatregelen	Mario Maessen

Voorjaarsvakantie: 10 februari t/m 25 februari 2024

	Dagdeel 19 en 20 woensdag 28 februari 2024 Aristo	
9.00 – 12.00	Groepsopdracht <ul style="list-style-type: none"> Vorbereiding opdracht en presentatie Casus Integrale benadering Relatie fysisch-chemisch-biologisch	Mario Maessen
13.00 – 16.00	Eutrofiering/Verharding <ul style="list-style-type: none"> Analyse data Oorzaak-effect relaties beredeneren Gebruik ecologisch model Oplossingen en maatregelen	Mario Maessen

Meivakantie: 27 april t/m 5 mei 2024

 Dagdeel 21 en 22 woensdag 13 maart 2024 Aristo		
9.00 – 12.00	Waterverontreiniging en ecotoxicologie <ul style="list-style-type: none"> • Kritische belastingen • Ecotoxicologisch onderzoek • Normen	Jaap Oosthoek (WS Brabantse Delta)
13.00 – 16.00	Waterverontreiniging en ecotoxicologie <ul style="list-style-type: none"> • Effecten van versturende stoffen • Opdrachten • Oplossingen en maatregelen	Jaap Oosthoek
 Dagdeel 23 en 24 woensdag 27 maart 2024 Aristo		
9.00 – 12.00	Klimaatverandering, stress, verdroging, vernatting landelijk gebied <ul style="list-style-type: none"> • Analyse gebied (casus) • Analyses knelpunten en kansen • Afweging maatregelen in relatie tot natuur en landbouw	Alphons van Winden (Buro Strooming)
13.00 – 16.00	Klimaatverandering, stress, verdroging, vernatting landelijk gebied <ul style="list-style-type: none"> • Bergen, vasthouden, afvoeren zoetwater • Verhoogde chlorideconcentraties • Bodemdaling • Oplossingen en maatregelen	Alphons van Winden
 Dagdeel 25 en 26 woensdag 10 april 2024 Aristo		
9.00 – 12.00	Biodiversiteit en exoten <ul style="list-style-type: none"> • Belang biodiversiteit, stroomgebiedsplanung • Zeldzaamheid en beleidsmatig gebruik (Rode Lijst, soort-, leefgebiedsplan) • Monitoring soorten	Roelf Pot (Onderzoek & adviesbureau)
13.00 – 16.00	Beheer van water- en oevervegetaties <ul style="list-style-type: none"> • Effecten van maaien en schonen op de vegetatie en op fauna (groepen) • Beheer (maaien, begrazen) van oevers, winterbed, oeverland • Omgaan met woekerende exoten • De rol van peilbeheer • Oplossingen en maatregelen	Roelf Pot
 Eindpresentaties woensdag 24 april 2024 Aristo		
9.00 – 12.00	Eindpresentaties & afsluiting	Mario Maessen, Jaap Oosthoek, Annemiek Hendriks